

MISSIÓ CLARETIANA EN EL MÓN DE LA INCLUSIÓ PROJECTE MARC (Novembre 2017)

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ

1. MARC INSPIRACIONAL

- 1.1. Context social
- 1.2. Clau bíblica
- 1.3. L'acció social a l'Església
- 1.4. Claret i l'acció social
- 1.5. L'acció social a la Congregació:
 - a) XX Capítol General: La Missió del Claretà Avui (1979)
 - b) XXV Capítol General: Testimonis-Missatgers de l'Alegria de l'Evangelí (2015)
 - c) Visió del futur de la Congregació a Europa (2015)
 - d) Trobada Missioner Claretà Europeu. Conclusions (Bilbao 2013)
 - e) JPIC & *Solidarity Workshop*: Característiques del nostre estil de treball missioner a JPIC i Solidaritat (Vic 2014)
- 1.6. L'acció social en els nostres organismes:
 - a) Catalunya: XXII Capítol Provincial (2016)
 - b) Euskal Herria: XIV Capítol Provincial: Testimonis Missioners de l'alegria de l'Evangelí a Euskal Herria (MG), (2015)
 - c) França: Assemblea Provincial (2016)
 - d) Itàlia: Assemblea Provincial (2017)

2. L'ACCIÓ SOCIAL CLARETIANA EN EL MÓN DE LA INCLUSIÓ

3. FINALITATS DE L'ACCIÓ SOCIAL

4. ÀMBITS D'ACTUACIÓ – DESTINATARIS

- 4.1. Accions 'directes'
- 4.2. Transversalitat

5. IDENTITAT DE L'ACCIÓ SOCIAL CLARETIANA

- 5.1. Característiques
- 5.2. Espiritualitat
- 5.3. Metodologia
- 5.4. Clima
- 5.5. Estil organitzatiu
- 5.6. Agents
- 5.7. Economia

6. SEGUIMENT I AVALUACIÓ

ABREVIATURES UTILITZADES

ANNEX: Iniciatives dels Organismes

INTRODUCCIÓ

El present document sorgeix a iniciativa de la comissió encarregada de liderar el procés de reorganització dels actuals organismes de Catalunya, Euskal Herria, França i Itàlia, dels Missioners Claretians. Vol ser un dels primers passos que fem en aquest avançar plegats.

En els quatre organismes esmentats, tenim una inquietud palesa a fi de ser portadors de l'Evangelí en ambients d'exclusió social i entre les persones en risc de l'exclusió. Aquesta inquietud s'ha materialitzat en diversos projectes, amb trajectòries diferents. Ara ha semblat oportú de dotar aquests projectes, i altres futurs projectes, d'un marc comú que defineixi els nostres trets d'identitat i orienti la nostra acció social.

Els criteris que es recullen en aquest projecte marc neixen, d'una banda, de diferents fonts inspiracionals, que es recullen en el primer capítol: Bíblia, fonts eclesials i Claretianes... D'altra banda, també aplega la reflexió realitzada per les persones implicades en els projectes socials en marxa (Lecco, Vic, Bilbao...) exposats en les diferents trobades.

Com a projecte marc, el present document té un cert caràcter formal i ens indica la direcció en què ens cal avançar. Per això mateix, no intenta recollir la rica experiència acumulada al llarg dels anys que ja portem treballant en l'àmbit social; la història narrada podria recollir-se en un altre document que vindria a complementar el present projecte marc.

En un primer moment es va valorar la possibilitat de fer un document de la Família Claretiana, però per diferents motius s'ha optat perquè sigui un document dels Missioners Claretians, la qual cosa no impedeix que també pugui servir de guia i orientació a d'altres persones o institucions de la Família Claretiana.

Tenint present que les idees recollides i exposades en aquest projecte marc seran conegudes i assimilades per les persones que col·laboren en els nostres diferents programes (personal contractat, voluntariat, missioners claretians), sembla oportú recollir en un document més breu una síntesi de les idees més rellevants. Considerem important que les persones que col·laboren en els programes, coneguin la identitat dels mateixos (cf. apartat 5.6. d'aquest document) per tal que d'aquesta manera es comprometin a portar-la endavant en l'acció social que desenvolupen, i en l'àmbit que els correspon.

Som conscients que la terminologia usada, de vegades pot ser una mica ambigua i/o reduccionista (per exemple, participants, subjectes actius, agents, destinataris). Tanmateix en no trobar una terminologia més adequada, hem optat per ella.

La nostra missió en el món de la inclusió és una concreció de la proximitat a la gent necessitada a la qual ens convida constantment l'Evangelí; d'aquesta manera aquestes presències es converteixen en font de credibilitat de tota la nostra acció evangelitzadora.

1. MARC INSPIRACIONAL

1.1. Context social

Segons els darrers anàlisis sobre la realitat social, la desigualtat al món ha assolit uns nivells sense precedents i la pobresa i l'exclusió social, amb la injustícia que això comporta, han augmentat, aquests últims anys, de manera alarmant en els nostres països i regions¹.

El papa Francesc, a la seva Exhortació Apostòlica *Evangelii Gaudium*, es fa ressò del que està passant a la nostra societat actual: «(...) grans masses de la població es veuen excloses i marginades: sense treball, sense horitzons, sense sortida. Hom considera l'ésser humà en si mateix com un bé de consum, que es pot usar i després llençar. Hem iniciat la cultura del 'descartament' que, a més, és promoguda. (...) Els exclosos no són 'explotats' sinó rebuigs, 'sobrants'» (EG 53).

Som una sola família humana. No obstant això, al nostre món hi ha greus situacions de desigualtat i d'injustícia on el crit dels pobres i exclosos ens interpel·la (cf. MS 6,9). A Europa la distància entre rics i pobres; i el nombre d'aquests creix, milers de famílies no poden conservar el benestar que els va costar dècades d'aconseguir i s'han frustrat les expectatives de futur de molts joves. En paraules dels bisbes europeus: «la situació és dramàtica i per a moltes persones fins i tot tràgica»².

«L'inici d'aquest tercer mil·lenni és fortament caracteritzat pels moviments migratoris que, en termes d'origen, trànsit i destí, afecten pràcticament cada lloc de la terra. Lamentablement, en gran part dels casos, es tracta de moviments forçats, causats per conflictes, desastres naturals, persecucions, canvis climàtics, violències, pobresa extrema i condicions de vida indignes»³.

«En aquest moment moltes persones associen més Europa amb problemes que amb oportunitats. Les dificultats semblen més rellevants que els èxits i que els factors que conviden a l'optimisme. Al sofriment i injustícia en què viuen milions de persones al món sencer, s'hi han afegit als últims anys molts europeus –nascuts al continent o vinguts d'altres llocs– que experimenten la pobresa, la desocupació, la precarietat, la discriminació i la falta d'il·lusió i de sentit. La bretxa entre rics i pobres ha crescut també en el nostre continent; els joves amb un futur complicat i els ancians sols i en situacions precàries, van en augment»⁴.

«Entre els components socials del canvi global s'inclouen els efectes laborals d'algunes innovacions tecnològiques, l'exclusió social, la desigualtat en la disponibilitat i el consum d'energia i d'altres serveis, la fragmentació social, el creixement de la violència i el sorgiment de noves formes d'agressivitat social, el narcotràfic i el consum creixent de drogues entre els més joves, la pèrdua d'identitat. (...) Alguns d'aquests signes són al mateix temps símptomes d'una veritable degradació social, d'una silenciosa ruptura dels llaços d'integració i de comunió social»⁵.

¹ Com a exemple d'un d'aquests anàlisis citats: OXFAM-INTERMON, *Una economia al servei de l'1%*, Gener de 2016.

² MISSIONERS CLARETIANS - ECLA: *Visió del futur de la Congregació a Europa, 2015* (Cf. Bisbes de la COMECE *Declaració davant les Eleccions al Parlament Europeu 2014*).

³ FRANCESC, *Discurs als participants en el Fòrum Internacional sobre "Migracions i pau"*, 21 de febrer de 2017.

⁴ *Trobada Missionera Claretiana Europea. Conclusions*. 2013.

⁵ FRANCESC, *Laudato Si' (LS)*, 46.

També és important deixar constància que aquesta realitat de pobresa afecta de manera especial les dones; és la feminització de la pobresa, que suposa un augment progressiu del percentatge de dones entre les persones pobres (a l'actualitat el 70% de la població empobrida són dones) i les situa, alhora, en una situació de més precarietat i vulnerabilitat.

I, tot i «que no sol haver-hi consciència clara dels problemes que afecten particularment els exclosos»⁶, «en aquest context també descobrim la resposta generosa i solidària de moltes persones i col·lectius a favor de les persones excloses i en situació de pobresa, fent que retrobin la seva dignitat com a persones i perquè siguin respectats els drets que, com a tals, els corresponen; apareixen nous gestos de solidaritat, civisme i compromís i no poques persones (cristianes i no cristianes) contribueixen dia rere dia al bé comú»⁷.

1.2. Clau bíblica

Davant d'aquesta realitat social d'injustícia i exclusió, Déu no roman impassible. El subratllat de l'Esriptura, referent a això, és molt clar. En aquest moment actual Déu també ens adreça la seva Paraula, en què ens demana de posar-nos de part de les persones excloses i a treballar per un món més just i solidari. El mateix Déu que ens crida a l'acció social, ens pregunta pel nostre germà (cf. Gn 4,9), ens comparteix el crit que ha escoltat del seu i el nostre poble, i ens envia a alliberar-lo dels seus esclavatges (cf. Ex 3, 7-10). I és que, encara que la mare s'oblidi del seu infantó, el Pare no s'oblida de cada ésser humà, ja que porta el seu nom gravat a les palmes de les mans (cf. Is 49,15-16a). A través de la seva crida ens convida a un dejuni d'alliberament per a tots els empresonats i oprimits, famolencs de pa i de sentit, mancats de sostre i llar, de roba i de relacions fraternals es troben en aquesta situació (cf. Is 58,6- 11).

És la del Déu Bíblic i la nostra, una Bona Notícia per als pobres; i és, alhora, denúncia per als opressors del sistema, ja que Ell «derroca els poderosos del soli i exalta els humils, omple de béns els pobres i els rics se'n tornen sense res» (Lc 1,52-53). Així doncs, a través del nostre compromís social, Jesucrist mateix proclama la felicitat anticipada per a pobres, sofrents i famolencs de justícia (cf. Lc 6,20-21; Mt 5,6). I és que, juntament amb nosaltres, l'anunci de l'Ungit a la sinagoga de Natzaret exigeix que sigui escoltat i que s'encarni en el nostre compromís amb els exclosos i contra l'exclusió: «L'Esperit del Senyor reposa sobre meu, perquè Ell m'ha ungit. M'ha enviat a portar la bona nova als pobres, a proclamar als captius la llibertat, i als cecs, el retorn a la llum, a posar en llibertat els oprimits, a proclamar l'any de gràcia del Senyor» (Lc 4,18-19). En el seu nom, «tot allò que fèieu a un d'aquests germans més petits, a mi m'ho fèieu» (Mt 25,40). Jesús va fer l'anunci de la Bona Notícia als pobres sent ell mateix pobre, fent d'aquest el seu primer signe d'amor i solidaritat (cf. Lc 9,58).

Així doncs, la nostra acció social respon a la crida entranyable a la misericòrdia (cf. Lc 7,13), és a dir, ser proïsme dels qui han caigut a mans dels bandits socials actuals i han quedat mig morts a la vora del camí mentre fariseus i sacerdots actuals passen de llarg (cf. Lc 10,30-37). La via samaritana és via de santedat (cf. Ex 19,2; Lv 11,44; 19,2) que descobreix en la trobada que propicia la compassió del Pare (cf. Lc 6,36) com a essència del

⁶ *Ibíd.* 46.

⁷ *Trobada Missionera Claretiana Europea. Conclusions.* 2013.

Déu cristià a la mesura que es fa càrrec de la realitat íntegra de la persona, carrega amb i se n'encarrega, fins a recuperar aquesta la seva autonomia⁸. «Els signes que realitza (Jesús), sobretot vers els pecadors, vers les persones pobres, excloses, malaltes i sofrents, duen en si el distintiu de la misericòrdia. En Ell tot parla de misericòrdia. En Ell no manca mai la compassió. (...) Allò que movia Jesús en totes les circumstàncies no era sinó la misericòrdia, amb la qual llegia el cor dels interlocutors i responia a les seves necessitats més reals»⁹. Definitivament, la misericòrdia i l'amor de Déu passen necessàriament per obrir radicalment el cor al proïsme en necessitat, el qual no és un desconegut sinó un autèntic germà (cf. 1Jn 3,17).

1.3. L'acció social a l'Església

L'Església ha expressat en nombroses ocasions el seu plantejament respecte a l'acció social. Recollim a continuació alguns textos constitucionals del Concili Vaticà II referent a això i algunes crides dels tres últims pontífexs.

El Concili Vaticà II recull l'opció pels pobres en algunes de les seves declaracions:

- L'Església abraça amb el seu amor tots els afligits per la feblesa humana; més encara, reconeix en els pobres i en els que pateixen la imatge del seu fundador pobre i pacient, s'esforça a remeiar les seves necessitats i procura servir en ells el Crist (LG 8).

- Els goigs i les esperances, les tristeses i les angoixes dels homes del nostre temps, sobretot dels pobres i de tots els qui pateixen, són alhora goigs i esperances, tristeses i angoixes dels deixebles de Crist. (...) L'Església per això se sent íntimament solidària del gènere humà i de la seva història (GS 1).

- El Concili Vaticà II inculca el respecte a l'home, de manera que cada un, sense excepció, ha de considerar el proïsme com un altre jo, cuidant en primer lloc de la seva vida i dels mitjans necessaris per a viure dignament, no sigui que imitem a aquell ric que es va despreocupar completament del pobre Llätzer (GS 27).

El Papa St. Joan Pau II, a l'encíclica *Sollicitudo Rei Socialis*, ens recorda que «Pertany a l'ensenyament i a la praxi més antiga de l'Església, la convicció que ella mateixa, els seus ministres i cadascun dels seus membres, són cridats a alleujar la misèria dels qui pateixen, a prop o lluny, no només amb el «superflu», sinó amb el «necessari». Davant els casos de necessitat, no s'ha de donar preferència als ornaments superflus dels temples i als objectes preciosos del culte diví; al contrari, podria ser obligatori alienar aquests béns per a donar pa, beguda, vestit i casa a qui no té això» (SRS 31).

El papa Benet XVI també ens va convidar, a l'encíclica *Deus Caritas Est*, a estimar el proïsme, sobretot el proïsme que està en situació de necessitat: «L'amor –*caritas*– sempre serà necessari, fins i tot en la societat més justa. No hi ha ordre estatal, per just que sigui, que pugui prescindir del servei de l'amor. Qui intenta desentendre's de l'amor es disposa a desentendre's de l'home en tant que home. Sempre hi haurà sofriment que necessiti consol i ajuda. Sempre hi haurà solitud. Sempre es donaran també situacions de necessitat material

⁸ Cf. I. ELLACURÍA, *Cap a una Fonamentació filosòfica del Mètode Teològic d'Amèrica Llatina*, El Salvador, UCA 322-323 (1975), 149.

⁹ FRANCESC, *Misericordiae Vultus, Butlla de convocatòria del Jubileu Extraordinari de la Misericòrdia*, Roma 2015, 8.

en què és indispensable una ajuda que mostri un amor concret al proïsme» (28b). I en un dels seus discursos ens va convidar, de manera explícita, a posar la mirada en les persones excloses: «els pobres són els destinataris privilegiats de l'Evangeli»¹⁰.

El papa Francesc ha ratificat aquest subratllat en l'apostolat de l'Església constrenyent repetidament al poble de Déu a respondre evangèlicament a aquesta realitat social que genera exclusió:

- «L'Església s'assembla a un hospital de campanya a on arriben persones ferides buscant la bondat i la proximitat de Déu»¹¹.

- «Avui hem de dir "no a una economia de l'exclusió i la desigualtat". Aquesta economia mata» (EG 53).

- «Fer atenció per a ser a prop de noves formes de pobresa i fragilitat on estem cridats a reconèixer Crist sofrent» (EG 210).

- «L'amor, ple de petits gestos de cura mútua, és també civil i polític, i es manifesta en totes les accions que procuren bastir un món millor. L'amor a la societat i el compromís pel bé comú són una forma excel·lent de la caritat» (LS 231).

- «Tornar a creure que al cor de l'Evangeli hi ha la pobresa com a gran missatge; i que nosaltres, els catòlics, els cristians, tots, hem de formar una Església pobra per als pobres, i que tots els homes i totes les dones de qualsevol religió, han de veure en cada pobre el missatge de Déu que s'acosta i es fa pobre per a acompanyar-nos a la vida»¹².

- «La nostra resposta compartida es podria articular entorn de quatre verbs: acollir, protegir, promoure i integrar»¹³.

1.4 Claret i l'acció social

«Claret va sentir que el Senyor l'enviava, a ell i a la Congregació, a evangelitzar els pobres: *Spiritus Domini super me, propter quod unxit me, evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde*» (Aut 118, 687). Aquest text, amb el qual Jesús es va identificar, fa descobrir a Claret, per a ell i per als seus missioners, la unció profètica i l'evangelització dels pobres. Crist és, per al Fundador, el servent-Profeta, ungit per l'Esperit per a predicar la Bona Nova. La missió profètica de Jesús constitueix la medul·la de l'experiència apostòlica de Claret; és la font de la seva inspiració. Com els profetes estan sempre atents i pendents de Déu i dels homes, Claret viurà la seva vocació missionera amb aquesta preocupació per dedicar els seus esforços a la salvació dels altres (MCH 58).

«Claret, que expressava el seu vehement desig de "predicar i catequitzar a tot arreu, pobres i rics, savis i ignorants, sacerdots i seglars", era conscient, també, que, com Jesús, la unció vocacional que havia rebut de l'Esperit la dedicava particularment a l'evangelització

¹⁰ BENET XVI, *Discurs durant la trobada amb l'episcopat brasiler a la catedral de São Paulo amb ocasió de la V Conferència General de l'Episcopat Llatinoamericà i del Carib*, 11 de maig de 2007.

¹¹ FRANCESC, *Discurs als participants de la trobada internacional "El projecte de pastoral Evangelii Gaudium"*, 19 de setembre de 2014.

¹² ID., *Discurs als participants al Jubileu de les persones excloses socialment*, 11 de novembre de 2016.

¹³ FRANCESC, *Discurs als participants al Fòrum Internacional sobre "Migracions i pau"*, 21 de febrer de 2017.

dels pobres i que aquesta mateixa havia de ser l'obra dels seus companys, els missioners de la Congregació» (MCH 174).

Amb paraules del nostre P. General, Mathew Vattamattam, «l'experiència que Claret tenia de l'amor de Déu i de la tendresa del Cor de Maria el va induir a anar vers als altres portant el missatge de l'amor de Déu. Aquest amor intenta per tots els mitjans d'arribar als qui pateixen i són marginats per a comunicar-los el consol de Déu a través de la paraula i de gestos concrets»¹⁴.

En el seu ministeri com a Arquebisbe de Cuba, Claret busca com fer front als principals reptes socials en què es troba a l'illa: el punyent problema de l'esclavatge, les injustícies de part de molts comerciants europeus convertits en burgesos tirans, la forta xarxa de corrupció política que s'havia teixit, les escandaloses diferències socials, la prohibició dels matrimonis interracials, etc. I promou canvis estructurals, alhora que acull, escolta i atén les necessitats més bàsiques de les persones.

En la seva estada, com a exiliat (refugiat) a França, el P. Claret no només predica i confessa, sinó que el seu cor s'horroritza pel sofriment i el dolor dels estrangers necessitats de recursos per a viure: «En aquesta [París] els estrangers necessiten protecció, o si no es desesperen, se suïciden (vaig quedar horroritzat l'altre dia, quan vaig llegir que els qui se suïciden a París són 1.200 per any)»¹⁵.

1.5. L'acció social a la Congregació

Seguint els passos del P. Claret, la Congregació sempre ha tingut molt present l'opció evangèlica a favor de les persones més desfavorides. Aquesta opció apareix recollida en el document programàtic que va publicar el XIX Capítol General, *La Missió del Claretianà Avui* (MCH); la rellevància d'aquest document, per a la Congregació, ens ha empès a posar-lo aquí.

Recentment són molts els documents congregacionals que també ens conviden a ser fidels a aquesta opció. Recollim a continuació algunes d'aquestes referències recents per la rellevància que tenen en aquest moment. Hem optat per ordenar-los en funció de la seva rellevància jeràrquica, en funció de l'origen dels mateixos:

- XXV Capítol General. *Testimonis-Missatgers de l'Alegria de l'Evangeli* (2015).
- *Visió del futur de la Congregació a Europa* (2015). Document de ECLA, avalat pel Govern General, de cara a la reorganització de la Congregació a Europa.
- *Trobada Missionera Claretiana Europea. Conclusions* (Bilbao 2013). Conclusions de la Trobada europea que va reunir, sota la direcció del Prefecte General d'Apostolat, els Prefectes d'Apostolat juntament amb altres claretians dels organismes d'Europa.

¹⁴ MATHEW VATTAMATTAM, Superior General, *Cridats a irradiar l'alegria de l'Evangeli en el món d'avui*, 2016, 7.

¹⁵ JOSÉ MARIA GIL, *Epistolario Claretiano II, Conculsa*, Madrid 1970, 1375.

- *JPIC & Solidarity Workshop: Característiques del nostre estil de treball missioner a JPIC i Solidaritat* (Vic 2014). Trobada de responsables de JPIC i Solidaritat dels diferents organismes de tot el món.

a) XIX Capítol General: *La Missió del Claretia Avui* (1979)

- «Per això, si volem exercir una funció crítica i profètica, com exigeix la nostra missió claretiana, hem de:
 - Viure la pobresa més intensament solidaris amb els qui, d'una manera o d'una altra, pateixen la misèria, la injustícia, l'opressió, la manca de veu per a defensar els seus drets; en comunicació de béns amb els pobres que viuen més a prop nostre, posant a disposició dels qui ho necessiten el nostre treball, el nostre temps i la nostra cultura» (149).
- «Opció per una evangelització profètica i alliberadora» (169-172).
- «Opció per una evangelització des de la perspectiva dels pobres i necessitats» (173-176).

b) XXV Capítol General: *Testimonis-Missatgers de l'Alegria de l'Evangelí* (2015)

- «El crit dels pobres i els necessitats se sent de formes molt diverses en el nostre món. Ens interpel·len les situacions de desigualtat i injustícia que generen una bretxa cada vegada més gran entre rics i pobres, el creixent nombre dels exclosos i descartats (immigrants, desplaçats, refugiats, persones sense llar, poblacions assetjades, dones menyspreades, nens, ancians i malalts abandonats...) i les múltiples manifestacions de la violència (de vegades fins i tot en nom de credos i religions)» (MS 9).
- «Ens sentim cridats a denunciar la idolatria dels diners i el mercat, i a impulsar la inclusió social dels pobres, el diàleg, la pau, la justícia i la defensa de la integritat de la Creació (JPIC). Units a Déu, volem sentir aquest clam i respondre a ell amb totes les nostres forces (cf. EG 187-192), cooperar amb l'acció alliberadora de l'Esperit i identificar-nos amb el Crist fet pobre i sempre proper als pobres i exclosos (cf. EG 178, 186). No es tracta només d'encoratjar petits gestos vers les persones concretes, sinó de comprometre'ns amb caritat i compassió en la instauració del Regne, en la seva arribada a totes les dimensions de la vida de totes les persones, de tots els àmbits de la convivència social i de tots els pobles» (MS 10).
- «El nostre Pare Fundador va interpretar la seva vocació a partir de l'escena de la sinagoga de Natzaret en què Jesús es va identificar amb l'ungit per a evangelitzar els pobres. Les nostres Constitucions ens presenten la nostra Mare Maria com la primera entre els pobres del Senyor (cf. CC 23). La Congregació –en el seu procés de tornada a l'Evangelí i adaptació als temps– ha aprofundit en la seva crida a evangelitzar els pobres i a deixar-se evangelitzar per ells. I avui encara sent amb més força la crida de l'Església a ressaltar molt més en nosaltres, amb audàcia i creativitat, l'opció pels pobres i desplaçats. No es pot ser claretia com si els pobres no existissin. Tampoc no es pot ser claretia sense denunciar les estructures

d'injustícia, sense lluitar contra el sistema que les perpetua, proposant alternatives. Els pobres són «els destinataris privilegiats de l'Evangeli». A través d'ells –com en Maria– l'Evangeli ens parla i interpel·la amb una veu nova» (MS 49).

- «Ens indigna i commou que, en aquest temps de tant de progrés científic i tecnològic, hi hagi una majoria d'homes i dones que viuen precàriament el dia a dia; que, comptant amb tants de recursos, predomini una economia d'exclusió, una cultura de descart; que la indiferència es globalitzi (cf. EG 53-54). Com a evangelitzadors, volem ser «instruments de Déu per a l'alliberament i promoció dels pobres» (EG 187) i reaccionar misericordiosament davant el dolor dels altres (cf. EG 193), per a arribar a esdevenir una Congregació pobra i per als pobres (cf. EG 198), que es deixa evangelitzar per ells i, amb ells, evangelitza» (MS 51).
- «Per això, volem:
 - Acollir, escoltar, acompanyar i atendre els més fràgils de la terra: els sense sostre, tòxico-dependents, refugiats, migrants, indígenes, gent gran, dones maltractades, nens encara nonats, tots els explotats i indefensos.
 - Obrir-nos a noves experiències de l'Esperit que ens fa sortir vers les perifèries de pobresa, exclusió i descart, que ens agracia amb el do de la misericòrdia i la compassió, que ens concedeix una visió profètica alternativa des de les perifèries –autèntic 'lloc teològic' i hermeneuticocomprensiu– i que ens porta a promoure cultures ètiques de cooperació i solidaritat.
 - Donar un testimoni real, tant personal com comunitari, de pobresa i austeritat, i compartir els nostres béns a favor de la promoció dels pobres.
 - Unir-nos amb els pobres, que són agents evangelitzadors, protagonistes de l'única Missió que ve de l'Esperit» (MS 52).

c) Visió del futur de la Congregació a Europa (2015)

- «(A Europa) l'aportació més claretiana que podem fer a l'evangelització, consisteix a privilegiar la nostra presència missionera a les perifèries en què viuen tants europeus (cf. EG 20; HAC 50): perifèries geogràfiques, socioeconòmiques (de pobresa, exclusió i marginació), culturals i existencials (de falta d'esperança, de sentit i d'obertura a la vida que ve de Déu). Per tant:
 - (...) procurarem viure amb intensitat la nostra pobresa apostòlica i expressar-la acostant-nos més als pobres».
- «Per tot el que s'ha dit, cridats a ser missioners a Europa en aquest temps, els Claretians volem que les nostres persones i comunitats es distingeixin per:
 - (...) ser sensibles a les situacions d'exclusió i capaços de comprometre en el servei a qui les pateixen i de sortir a totes les perifèries que necessiten la llum de l'Evangeli».

d) Trobada Missionera Claretiana Europea. Conclusions (Bilbao 2013)

- «A l'Europa d'avui ens sentim cridats a anunciar el Déu de la misericòrdia, vivint aquest do amb radicalitat, alegria, realisme i humilitat, destacant-ne les característiques següents:
 - [4] Una Missió solidària que s'expressa singularment en el compromís amb els pobres i exclosos.
 - Que ha de configurar tota la nostra vida (espiritualitat, estil de vida personal i comunitari, posicions apostòliques, acció missionera, organització i economia...).
 - Que ens urgeix a sortir a la recerca dels pobres i exclosos i a treballar perquè considerin l'Església com casa seva.
 - Que impulsa el nostre servei a la justícia, la pau i la defensa de la integritat de la creació com a expressió de la nostra contribució a la transformació del món segons el disseny de Déu.
 - Que dinamitza processos d'intervenció social que ajuden les persones a descobrir i a desenvolupar les seves capacitats i a participar més activament en la societat.
 - Que promou una cultura ètica i solidària, i enforteix la cooperació amb els pobles més desfavorits...
- «Línies prioritàries d'acció:
 - 2. Compromís amb els pobres, exclosos i migrants».
- «Posicions estratègiques vinculades a l'àrea d'apostolat:
 - 2. Parròquies missioneres, samaritanes i compromeses amb els seus entorns.
 - 3. Comunitats Claretianes i posicions apostòliques en contextos de pobresa i exclusió».

e) JPIC & Solidarity Workshop: Característiques del nostre estil de treball missioner a JPIC i Solidaritat (Vic 2014)

- «1.- Viure la realitat dels empobrits de forma contemplativa i creativa, sabent mirar, escoltar i respondre de forma compromesa.
- 2.- Acollir cordialment i acompanyar les persones, els grups marginats, i les comunitats, de manera que siguin protagonistes dels seus propis processos d'autodignificació, autodeterminació i alliberament.
- 3.- Articular processos de transformació, assumint un desenvolupament que respecta i promou la cultura i identitat pròpia de les comunitats i dels pobles, que els capaciti per a ser subjectes actius de la nova societat.
- 4.- Testimoni profètic des d'un amor que convoca i mobilitza, amb passió i coratge pel Regne.

- 5.- Promoure i crear associacions o fundacions des de les quals realitzar el treball de JPIC i Solidaritat que, al seu torn, treballin en xarxa amb d'altres, sense afany de protagonisme i sent capaços de transferir-lo a d'altres quan sigui oportú.
- 6.- Incidència politicsocial. Denúncia i lluita contra el sistema que produeix pobresa, destrucció de la naturalesa i violència.
- 7.- Promoure la cura i salvaguarda de la creació.
- 8.- Promoure una cultura de pau, en diàleg sincer».

1.6 L'acció social en els nostres organismes¹⁶

a) Catalunya: XXII Capítol Provincial

«1.1.2. (...) Ens preocupen també a nosaltres, les exclusions imperants en diversos àmbits socials –per racisme, tancament als refugiats, exclusió creixent de notables minories de la població europea dels drets humans bàsics (habitatge, treball, salut, educació, alimentació...). (...) *Aquesta situació ens interpel·la i fa que ens preguntem: (...) ¿Treballem per impulsar la inclusió social dels pobres i immigrants, el diàleg, la pau, la justícia i la defensa de la integritat de la Creació (JPIC)?*».

«3.1.3. L'atenció als més febles i desfavorits. I per afavorir-la, ens proposem:

- a) Que aquesta atenció sigui sempre present en totes les nostres activitats, segons les possibilitats de cada lloc, perquè visquem la dimensió guaridora i integradora de la fe.
- b) Fer que parteixi del testimoni comunitari d'austeritat i d'acollida, i que ajudi les persones no només a viure sinó a col·laborar i a integrar-se en la vida comunitària i social.
- c) Mantenir el nostre suport a aquelles posicions que s'hi dediquen de manera especial, tant si les promou la Província, com és el cas del Casal Claret de Vic, com si les promouen comunitats, parròquies o altres institucions nostres, com és el cas de la Taulada de Valls...».

b) Euskal Herria: XIV Capítol Provincial¹⁷ (2015)

«Fent-se ressò del document capitular general (MS 9-10, 49-52, 67.6, 71) i amb l'objectiu de créixer en comunió de béns, en solidaritat i en ser expressió de l'Església pobra, amb els pobres i que evangelitza els pobres, a l'estil de Claret (cf. MS 71):

- 14.1.- Seguirem impulsant compromisos d'acollida i acompanyament de persones i col·lectius empobrits i exclosos, promovent processos d'inclusió i transformació social.

¹⁶ A l'annex hom pot trobar-hi una breu presentació de mitjans concrets en els quals els nostres organismes estan duent a la pràctica el seu treball en l'àmbit de l'exclusió social.

¹⁷ Aquest document porta per títol «*Testimonis Missioners de l'Alegria de l'Evangelí a Euskal Herria*».

- 14.2.- Desenvoluparem vies per a coordinar i impulsar la nostra opció per les persones pobres, excloses i marginades, abastant totes les nostres comunitats, obres i presències (cf. MS 52.2, 67.1, 67.5).
- 14.3.- Buscarem maneres oportunes per a denunciar les estructures d'injustícia i lluitar contra el sistema que les perpetua proposant alternatives (cf. MS 49, 60).
- 14.4 Donarem un testimoni real de pobresa i austeritat, tant personal com comunitària (cf. MS 52.3)».

c) França: XIV Assemblea (2016)

«5. Objectiu específic : "Treballarem per obrir fronteres de tota mena, incloses les del pensament, i buscarem maneres de fer-ho"» (MS 67).

«6. Mitjans : «Estimularem compromisos d'acollida i de suport a persones i grups empobrits i exclosos, promovent processos d'integració i de transformació social».

d) Itàlia: Assemblea (2017)

«1.c. (...) Juntament amb la sortida cap a les perifèries geogràfiques –que mai no es poden oblidar ni ignorar– hi ha la sortida cap a les perifèries de la solitud, de l'abandonament, del no sentit, de l'exclusió. (...) Per arribar a aquestes perifèries és important caminar junts, sense fer judicis sobre les persones. (...) i podem constatar que la solidaritat amb els exclosos i l'anunci de l'Evangeli van junts».

2. L'ACCIÓ SOCIAL CLARETIANA EN EL MÓN DE LA INCLUSIÓ

2.1. Els Missioners Claretians hem rebut una crida per a evangelitzar la realitat d'exclusió que hi ha al nostre entorn. És una crida per a construir el Regne de Déu, per a fer realitat el projecte d'amor i fraternitat que Déu Pare té per al nostre món. Es tracta de tornar la dignitat de fills i filles de Déu a totes les persones.

2.2. Entenem l'exclusió social com una situació multidimensional i dinàmica, de manera que, en conseqüència, no podem parlar d'una única realitat uniforme, sinó que és diferent per a cada persona i en cada situació concreta. La pobresa econòmica, que ve caracteritzada per una escassa o nul·la participació, tant en el mercat de treball com en el consum, és un factor important, que, però, no esgota els mecanismes de l'exclusió social. També cal considerar l'accés a la ciutadania social (sistemes de protecció social: sanitat, habitatge i educació) i política (drets polítics), i la dimensió relacional, els vincles o llaços socials i les relacions socials (que, quan parlem d'exclusió social, poden ser considerades com a 'perverses'). Quan en aquestes dimensions no es cobreixen uns determinats nivells, la interacció de les mateixes empeny persones i grups 'al marge de la societat', posant-les en situació d'exclusió social, o en el millor dels casos, en situació de risc i vulnerabilitat.

2.3. Aquesta realitat ens interpel·la i ens convida a buscar, en actitud de discerniment,¹⁸ quina és la voluntat de Déu per a la nostra família claretiana en cada situació concreta. Hem d'escoltar la crida de Déu en cada context i respondre al profund desig de Déu, silenciats enmig del brogit del món. El discerniment ens possibilita de respondre a aquesta realitat social d'exclusió des d'allò que és més urgent, oportú i eficaç.

¹⁸ MATHEW VATTAMATTAM, Superior General, *Cridats a irradiar l'alegria de l'Evangeli en el món d'avui*, 2016.

3. FINALITATS DE L'ACCIÓ SOCIAL CLARETIANA

3.1. **Acollir** les persones fraternalment des de la cordialitat, generant un ambient de 'llar', en què la persona es trobi, mitjançant la nostra acció, amb la misericòrdia de Déu Pare.

3.2. **Respondre a les necessitats urgents** (acolliment, alimentació, higiene, salut...) que puguin presentar les persones, dotant-los de mitjans per a la subsistència, la protecció social...

3.3. **Acompanyar** les persones participants, des del respecte a la seva identitat i llibertat personals, **en el seu desenvolupament personal**, humà i la seva pròpia transformació, mitjançant el corresponent procés educatiu que els possibiliti l'adquisició d'habilitats personals, socials i formatives i els condueixi a una millora de la qualitat de vida emocional, física, relacional, espiritual i a l'autonomia. En el citat procés educatiu treballarem les següents dimensions o àmbits:

- Capacitats, habilitats i actituds personals i socials; coneixement personal; autonomia personal.
- Valors; dimensió convivencial, participativa i comunitària.
- Xarxes afectives, familiars i socials de suport.
- Interioritat i Espiritualitat; recuperar les pròpies arrels del seu ésser; recerca de sentit de la vida; vivència i expressió d'espiritualitat; obertura a l'Absolut; trobada amb el rostre misericordiós de Déu Pare, revelat en Jesucrist.
- Formació per a l'ocupació i accés al mercat laboral (pel que comporta: ingressos, utilitat, orgull, pertinença, xarxes socials...).
- Facilitació de l'accés a la ciutadania; capacitació perquè arribin a ser subjectes actius de la nova societat.

3.4. **Treballar per la transformació social** que busqui el bé comú, que tendeixi a eradicar les causes que han conduït a les diferents situacions d'exclusió social i que estigui encaminada a la **construcció del Regne de Déu**, d'un món més just, més humà, més fraternal, on totes les persones vegin respectada la seva dignitat i els seus drets.¹⁹

- Ser crítics amb el sistema.
- Denunciar les estructures d'injustícia.
- Lluitar contra el sistema que les perpetua.
- Realitzar la corresponent incidència política.
- Proposar alternatives (cf. MS 49) i posar-les en pràctica.
- Preguntar-nos quina transformació social promovem amb els nostres projectes.
- Col·laborar educativament en una inserció social crítica i lliure dels participants en els nostres processos i projectes.

3.5. **Prevenir** en aquelles situacions de risc, evitant l'agreujament de la situació (preparar abans de reparar).

¹⁹ Cf. JPIC & SOLIDARITY WORKSHOP, *Característiques del nostre estil de treball missioner a JPIC i Solidaritat: Generant estratègies que vagin tant a les necessitats urgents com a la transformació de les estructures injustes*. Vic, 2014.

3.6. **Sensibilitzar** la població (i sensibilitzar-nos) sobre les excessives desigualtats socials, perquè s'impliquin (ens impliquem) activament en la transformació social necessària, revisant, a la llum de l'Evangeli, la nostra pròpia manera de ser i els nostres propis criteris d'actuació.

4. ÀMBITS D'ACTUACIÓ - DESTINATARIS

4.1. Accions 'directes'

La recerca de les finalitats plantejades a l'apartat anterior ens porta a desenvolupar **projectes** dirigits a l'atenció i al treball directe amb les persones que es troben en situació d'exclusió o en risc de la mateixa.

En aquests projectes busquem una intervenció que ens permeti d'avançar en totes les finalitats assenyalades, superant les iniciatives merament assistencials, sense deixar, per això, d'atendre les necessitats bàsiques i demandes urgents de les persones.

En cada cas, en funció de la realitat social circumdant i des del criteri d'allò que és 'més urgent, oportú i eficaç', discernim el col·lectiu al qual dirigirem la nostra actuació, prioritzant les persones

- Que es troben en exclusió o en risc d'exclusió.
- Que es troben en major desavantatge social (per qüestions de gènere, immigració, etnicitat, edat, orientació sexual...).
- Que no reben una adequada resposta per part de les institucions públiques o d'altres organitzacions socials.
- Que estiguin obertes a desenvolupar processos que els permetin millorar la seva situació i avançar cap a la inclusió.

Entre les diferents possibilitats d'actuació, prioritzem els següents programes:

- Acollida i acompanyament social.
- Processos d'inclusió social.
- Programes d'allotjament i habitatge.
- Formació per a l'ocupació.
- Programes alternatius que garanteixin la subsistència (horts, comerç-venda, economia solidària, cooperativisme...).

A la nostra intervenció social amb les persones empobrides, ens fixem especialment en la dimensió **missioner-evangelitzadora** i **pastoral**, treballant-la en quatre àmbits diferents: comunitarietat, interculturalitat, interreligiositat, evangelització.

Així mateix col·laborem i participem en iniciatives de **denúncia** dels mecanismes generadors d'exclusió i injustícia social i d'incidència política.

4.2. Transversalitat

D'altra banda, la realitat de les persones excloses també impregna tota la nostra vida i la resta d'accions que desenvolupem:

- **Oració i espiritualitat:** presència en la nostra pregària d'aquestes situacions injustes, contràries al projecte de Déu Pare i en què l'absència del Regne de Déu és patent; discerniment de la presència de Déu en les persones excloses o en risc d'exclusió; obertura a deixar-nos evangelitzar per elles...
- **Vida comunitària i provincial:** forma de vida que es va deixant transformar per la nostra opció per les persones pobres; experiències concretes de contacte directe amb elles; estil de vida encarnat entre els pobres; acollida a persones en risc d'exclusió a les nostres comunitats; pressupostos comunitaris que vagin d'acord amb una vida austera i senzilla; implantació de l'economia social i solidària com al nostre model econòmic...
- **Vida personal:** revisió dels nostres criteris de vida, voluntariat social, participació en iniciatives de denúncia i incidència política...
- **Formació inicial i permanent,** amb la inclusió de l'opció preferencial amb els pobres entre les temàtiques que es treballen; activitats formatives i de sensibilització...
- **Acció pastoral:** foment del voluntariat social; impuls d'iniciatives socials concretes; treball de la dimensió de la solidaritat en els nostres projectes educatius (col·legis, parròquies...); campanyes de sensibilització i denúncia; presència de la realitat social a les nostres homilies...

5. IDENTITAT DE L'ACCIÓ SOCIAL CLARETIANA

5.1. Característiques

- **Cordialitat** (cf. MS 40) que acull, que accepta incondicionalment i valora la persona en si mateixa, que l'estima, que reconeix la seva dignitat, que mira amb el cor, que es deixa interpel·lar per la situació de la persona, que escolta activament i empàtica, que aconsegueix que la persona se senti valorada i estimada en la seva realitat concreta. La mirada posada en el Cor de Maria ens porta a desenvolupar actituds de feminitat, entesa com a servei, lliurament, tendresa, dedicació generosa en l'acció...
- **Audàcia i creativitat** (cf. MS 40) davant la realitat i necessitats de cada persona o col·lectiu.
- **En missió compartida,** que, com en tota la missió claretiana, és un tret carismàtic ineludible (cf. MS 53) i es converteix en la nostra manera de ser i d'actuar (cf. MS 57) que ens porta a col·laborar estretament, segons la nostra identitat carismàtica, amb altres instituts de vida consagrada (inter-congregacionalidad) i moviments (cf. MS 55) i amb totes les persones i organitzacions –cristianes o no– que actuen de manera compatible amb els valors del Regne, sumant-nos a les seves iniciatives i accions (cf. MS 56) i col·laborant en xarxes, sinergies i projectes dels quals no som protagonistes (cf. MS 57.3).

- Respecte a la **identitat personal** (cultura, espiritualitat...) i promoció de la mateixa, fomentant el diàleg intercultural, interreligiós i ecumènic (cf. MS 63.3).
- Cura de la **dimensió espiritual** de la persona, fomentant la interioritat, la recerca del propi sentit de la vida, l'obertura a la transcendència.
- Anunci de l'Evangeli i del Déu de Jesucrist, «conscients que **l'evangelització** és el nostre servei a l'ésser humà, al món, a l'Església, a la construcció del Regne de Déu» (MCH 161).
- Suport al procés de **desenvolupament integral de la persona**, que comporta el reforçament de les seves pròpies arrels humanes, culturals, religioses..., i que pot suposar el desenvolupament de diferents projectes i itineraris que abastin des de l'acollida fins a la inclusió social.

5.2. Espiritualitat

- Descubrim el rostre de Déu en el rostre de cadascuna de les persones en exclusió o en risc d'exclusió.
- La nostra experiència de filiació ens porta a desenvolupar relacions de fraternitat amb totes les persones, que són les nostres germanes i germans.
- El nostre treball en la construcció d'un món més fratern és resposta a la missió que rebem de Déu per a col·laborar en la implantació del seu Regne d'amor a la nostra terra. Som una expressió viva de la Misericòrdia entranyable de Déu.
- Les persones pobres ens evangelitzen, ens ajuden a viure amb més profunditat l'Evangeli i a seguir més de prop Crist. El nostre contacte amb elles transforma la nostra vida, fent-la més evangèlica.
- En els nostres projectes ens valem dels corresponents símbols i iconografia per a transmetre aquesta experiència de fe.
- Com a Missioners Claretians, la nostra tasca social forma part de la nostra missió evangelitzadora, mitjançant la qual busquem que Déu Pare sigui conegut, estimat, servit i lloat.
- El senyal d'identitat de les nostres relacions interpersonals és la cordialitat, pròpia del Cor de Maria (cf. 5.1. Característiques).
- Interpretem la realitat, i més en concret la realitat de pobresa i exclusió, des de la Paraula de Déu.
- Assumim la pobresa evangèlica com una forma de vida modesta i senzilla, digna i honesta, que no busca acaparar, ni consumir, sinó que valora el treball de cada dia, allò que és petit i allò que és proper, el servei i la humilitat.
- Vivim una Espiritualitat d'inserció a l'estil de Jesús de Natzaret, que va venir a viure amb nosaltres i entre nosaltres, i fent-se semblant a nosaltres va manifestar una

predilecció especial pels pobres. Aquesta espiritualitat d'inserció ens porta a viure i conviure amb les persones pobres, a compartir els seus problemes i a buscar, amb elles, solucions.

- És una espiritualitat contemplativa en l'acció que es concreta en una mirada que supera les aparences i les primeres impressions i els judicis precipitats; que sempre escolta molt més enllà de les paraules; que sap comprendre, ser pacient i acollir sempre; que es deixa afectar pel dolor de les persones pobres, provocant-li una transformació personal que l'anima a actuar a favor de l'empobrit.
- Portem la nostra acció social a l'oració. En ella, d'una banda, posem davant de Déu la vida de cadascuna de les persones amb les quals ens trobem a la nostra missió, sobretot la vida de les que més pateixen; per altra banda, ens posem a les seves mans perquè sigui ell qui il·lumini i guiï la nostra missió i renovi la nostra entrega.

5.3. Metodologia

Conscients que cada projecte concret requerirà una determinada metodologia en funció de llurs persones destinatàries, de llurs objectius i altres característiques pròpies, recollim a continuació una sèrie d'elements que han de ser presents als nostres projectes d'acció social:

- La centralitat de la **persona** concreta, de la seva dignitat i els seus drets.
- El **vincle personal** amb cada persona com la principal eina d'acció, buscant l'equilibri entre la proximitat i implicació personal i la distància que requereix una relació professional d'ajuda.
- La construcció de la **llar** en la qual les persones se sentin acollides, llar que construeix fraternitat i inclusió.
- La **comunitarietat** com a clau impulsora:
 - Les persones que promouen l'acció social treballen en comunitat i des de la comunitat.
 - Impulsem la creació de comunitat entre les persones participants en els programes que desenvolupem.
 - Les nostres intervencions busquen desenvolupaments personals i de les comunitats on viuen les persones.
- La intervenció basada en el **diagnòstic** previ realitzat a partir de les necessitats i expectatives que presenta la persona en **totes les dimensions** (econòmiques, socials, personals, educatives, culturals, polítiques...) que contribueixen als processos d'exclusió social, i incidint, en més o menys mesura, en cadascuna d'elles, atenent a les seves possibilitats i recursos.
- L'acompanyament **individualitzat**, garantint que cada persona és subjecte actiu i **protagonista** del seu propi procés de autodignificació, autodeterminació i alliberament.

- L'impuls de la **participació** i **implicació** de les persones en el seu propi creixement personal, de la seva col·laboració activa en la posada en marxa dels projectes en què participa i del seu propi compromís solidari i social.
- El desenvolupament i acompanyament de **processos**, partint de les capacitats i potencialitats de les persones i del treball de les mateixes.
- La generació de **contextos vitals** d'aprenentatge permanent.
- La creació d'**espais humanitzadors**.
- L'**enfocament** positiu del procés, infontent ànim i estímuls positius, reconeixent i valorant les possibilitats, considerant l'error i el fracàs com a moments d'aprenentatge, visibilitzant els èxits, per petits que puguin ser.
- L'atenció amb caràcter de **professionalitat**, amb rigor professional, basat en estudis i en metodologies contrastades, i en contínua avaluació.
- La **vinculació amb el territori** on viu la persona, desenvolupant processos d'interrelació, pertinença i d'inserció crítica en la realitat social.
- La **sostenibilitat** en el temps (entesa com a capacitat de mantenir-se en el temps) de les intervencions iniciades.
- La preocupació per l'**enfocament de gènere**.
- El **testimoni evangèlic** en la nostra acció, la manera de dur-la a terme, i els seus diferents elements (agents, espais, relacions...) de manera que encarnin i proposin els valors de l'Evangeli i del Regne.

5.4. Clima

En els diferents programes d'acció social que desenvolupem ens preocupem de tenir cura del clima en què té lloc per la incidència que el mateix té en la situació de cada persona, en el procés educatiu i en les possibilitats d'evolucionar positivament. El clima pel qual optem es caracteritza per:

- Relacions de proximitat i escolta activa entre tots/es els/les agents i participants que sostinguin i revifin la cordialitat, la fraternitat, la familiaritat i la inclusió entre totes les persones que participen en el procés.
- Acceptació incondicional de la persona.
- Coresponsabilitat.
- Ambients en què la persona se sent segura.
- Absència d'elements coercitius.
- Respecte a l'autonomia i a les decisions personals.
- Coherència i honestedat.
- Infraestructures materials amb un grau satisfactori de qualitat i dignitat.

5.5. Estil organitzatiu

En coherència amb els processos socials que volem acompanyar, el nostre estil organitzatiu es fixa especialment en els següents elements:

- Proximitat i acompanyament al personal, tant laboral com al voluntari; preocupació per la seva situació personal i per allò que tal volta necessiti.
- Comunicació fluïda.
- Relacions laborals dignes, buscant l'estabilitat del personal i evitant tota mena de precarietat en les mateixes.
- Treball en equip.
- Clara distribució de funcions i assumpció de les mateixes.
- Foment de la participació en els diferents processos de presa de decisió.
- Coordinació entre totes les persones implicades.
- Impuls de la creativitat i la iniciativa personal.
- Claredat d'objectius de les diferents iniciatives i coherència dels mitjans i actuacions amb aquests objectius.
- Definició dels diferents protocols d'actuació.
- Cura de la formació i capacitació de les persones, tant tècnica com en identitat, perquè la seva tasca sigui coherent amb el projecte que desenvolupen.

Així mateix, fomentarem la relació, la col·laboració mútua i la reflexió compartida entre els diferents projectes claretians en el món de l'exclusió social i fomentarem el treball en xarxa amb d'altres organitzacions socials.

5.6. Agents

- Qualsevol persona (contractada, voluntària, claretiana...) que participa com a agent en els projectes claretians en el món de l'exclusió **està identificada amb aquest projecte marc i amb la seva identitat claretiana**, i es compromet a dur-lo a la pràctica en les seves diferents actuacions o intervencions.
- La **comunitat de Missioners Claretians** és subjecte de la missió que desenvolupem en els diferents projectes en el món de l'exclusió; la comunitat dóna suport i es fa present en el projecte:
 - En la relació amb les persones participants en les diferents iniciatives.
 - A la feina d'atenció directa a les mateixes.
 - En la proximitat i acompanyament a altres agents (persones contractades i voluntariat).
 - Participant en la reflexió sobre el projecte: disseny, destinataris, programes, organització, necessitats...
 - En la coordinació d'activitats.
 - En els àmbits de gestió i direcció.
 - En els moments d'avaluació.
 - ...
- Així mateix, les diferents iniciatives compten amb el compromís i el suport explícit per part de l'**organisme major** corresponent, al qual també correspon impulsar (dotació de mitjans humans: les corresponents destinacions oportunes, impulsant el

voluntariat dels seus membres...; dotació de mitjans materials; suport a iniciatives...) i vetllar per la seva coherència amb les opcions realitzades i amb aquest projecte.

- Impulsem la vinculació del projecte amb la **comunitat cristiana** del lloc i la implicació d'aquesta en el desenvolupament del mateix.
- Fomentem la participació, a través del **voluntariat**, d'aquelles persones que es comprometen amb la solidaritat i estan disposades a donar del seu temps i a compartir les seves habilitats i capacitats en la consecució dels objectius marcats en les diferents iniciatives. Acollim a aquestes persones, les acompanyem i cuidem la seva experiència personal. Les mateixes persones en situació o risc d'exclusió poden participar com a voluntàries, valorant-ne, en cada cas, la seva dedicació i funcions.
- Les nostres iniciatives i projectes s'insereixen en una **xarxa** juntament amb altres entitats i institucions, especialment amb altres congregacions i institucions eclesials; en aquestes xarxes busquem sinergies i desenvolupar un treball conjunt i complementari.
- Fomentem la relació i l'intercanvi amb d'altres projectes socials en què està implicada la **família claretiana** tant a Europa com a la resta del món.
- En aquest sentit, volem mantenir també la nostra bona relació amb les **institucions públiques**, sempre des de la salvaguarda de la nostra identitat, recollida en aquest projecte, i en coherència amb els nostres valors.

5.7. Economia

- De cara a la posada en marxa de les nostres iniciatives i projectes, tractarem de buscar les necessàries fonts de finançament tant a les **institucions públiques** com per part de **fons privats**, tenint en tot moment presents els següents criteris:
 - Volem ser agents de canvi social, implicant altres persones i col·lectius en aquesta transformació.
 - Volem mantenir la identitat dels nostres projectes, els objectius i plantejaments amb els que neixen.
 - No volem limitar-nos a posar els nostres projectes al servei de les institucions públiques, substituint allò que els correspon de fer.
 - Volem dotar d'estabilitat en el temps, els diferents programes que duem a terme.
 - Volem fer-ho amb qualitat, professionalitat i dignitat.
- També els **Missioners Claretians** realitzem la nostra aportació als projectes posant al seu servei, quan sigui necessari i possible, persones, a través de la seva implicació activa en els projectes, i béns (immobles, aportacions econòmiques...); d'aquesta manera garantim el seu sosteniment i la seva continuïtat.

No obstant això, treballarem per a aconseguir la **sostenibilitat** dels diferents projectes (incloent-hi la remuneració de les persones dedicades als mateixos) a través del finançament públic i privat.

Tot i així, quan el sosteniment i continuïtat de les diferents iniciatives així ho requereixin, estudiarem la possibilitat de prestar aquests serveis de forma **gratuïta**.

- Ens movem sempre des de criteris de transparència i de rendició de comptes a les persones o entitats donants, respectant l'objectiu per al qual han estat donats els diners rebuts.
- Anem caminant vers la implementació dels criteris de la Banca Ètica i d'economia social i solidària en el desenvolupament del nostre treball d'inclusió.

6. SEGUIMENT I AVALUACIÓ

6.1. Aquest projecte marc vol ser la **referència** de les diferents iniciatives que desenvolupem en l'àmbit de l'exclusió social. Per això haurà de ser concretat en cadascuna d'elles, tenint sempre present les diferents circumstàncies i possibilitats. El projecte de cadascuna d'aquestes iniciatives i el seu posterior desenvolupament seran una expressió més concreta del que recull aquest projecte marc. D'aquesta manera l'actual document es converteix també en **criteri** per al seguiment i avaluació de les mateixes.

6.2. Per això en els nostres projectes realitzem una **avaluació contínua** que ens ajuda a mantenir-nos fidels a la nostra identitat i a millorar la tasca que desenvolupem.

Per això valorem els criteris que emanen d'aquest projecte marc:

- Coherència amb el que expressa aquest document.
- Avenços en els objectius plantejats i accions encaminades a això (què hem fet per donar resposta a què).
- Impacte en les persones, grups...
 - Inserció a l'entorn: percepció a la comunitat, participació en iniciatives i xarxes, retroalimentació de l'entorn...
 - Satisfacció de les persones participants.
 - Creativitat i iniciativa innovadora.
 - Planificació i gestió adequada, eficient.
 - ...

Basem aquesta avaluació en evidències quantificables.

6.3. Aquesta avaluació es porta a terme amb la **participació** de totes les persones implicades en les diferents iniciatives: equip (personal contractat i voluntariat), participants en els programes, comunitat claretiana (i organisme), comunitat en la qual s'insereix el programa, institucions públiques, altres organitzacions del sector amb les quals treballem (o podem fer-ho) en xarxa...

6.4. Correspon al Prefecte d'Apostolat (o delegat respectiu), i a les persones responsables de cadascuna de les iniciatives, dur a terme aquesta avaluació.

6.5. Així mateix, l'avaluació forma part inherent del **procés educatiu** que duem a terme, amb una avaluació inicial al començament d'aquest, avaluació al llarg del procés i avaluació final.

6.6. Finalment, aquest mateix **projecte marc** serà revisat periòdicament a instància del Superior Major o d'aquella (es) persona (es) en qui delegui.

ABREVIATURES UTILITZADES

- AUT** *Autobiografia*, de St. Antoni Mª Claret
- CC** *Constitucions* dels Missioners Claretians
- ECLA** Conferència Europea dels Missioners Claretians
- EG** *Evangelii Gaudium*, Exhortació Apostòlica del Papa Francesc, 2013
- GS** *Gaudium et Spes*, Constitució Pastoral del Concili Vaticà II, 1965
- HAC** *Homes abrandats de caritat*, document del XXIV Capítol General dels Missioners Claretians, 2009
- JPIC** Justícia, Pau i Integritat de la Creació
- LG** *Lumen Gentium*, Constitució Dogmàtica sobre l'Eglésia del Concili Vaticà II, 1964
- LS** *Laudato Si'*, Carta Encíclica del Papa Francesc, 2015
- MCH** *La Missió del Claretia Avui*, document del XIX Capítol General dels Missioners Claretians, 1979
- MS** *Testimonis-Missioners de l'Alegria de l'Evangelí*, document del XXIV Capítol General dels Missioners Claretians, 2009
- SRS** *Sollicitudo Rei Socialis*, Carta Encíclica del Papa St. Joan Pau II, 1987

ANNEX: INICIATIVES DELS ORGANISMES

Catalunya

Associació Casal Claret de Vic: Creada al 1997, per servir de "paraigües" d'acollida a associacions d'immigrants, a l'escolta de les seves urgències, necessitats i projectes, va prenent forma en els anys següents, com a espai d'escolta i de possibilitar iniciatives solidàries compartides. El 2007, amb els espais nous construïts i cedits pels claretians de Catalunya a l'Associació, es perfilen uns projectes que, amb successius passos de maduració, segueixen fins avui:

- **Escola de Pau de Dones:** Processos personals-comunitaris amb dones, sobretot emigrants: Acollida, escolta interpersonal, animació grupal, salut integral amb processos personals empoderadors i en processos prelaborals: són línies de treball en els diversos subprojectes:
 - Recuperem el rebost i l'armari: tallers de: producció de verdures, tubercles... (horts); producció de melmelades; aprenentatges de costura i confecció; cuina.
 - "Escola": Tallers de català, informàtica...
 - Tallers, activitats i recursos de salut integral: loga, teràpies alternatives diverses, biodansa, coneixement corporal, expressió i comunicació, cura del cos, atenció a les espiritualitats...
 - Itineraris de dones en situacions d'extrema vulnerabilitat i exclusió.
- **Escola de Pau de Nens, Adolescents i Joves:** L'acollida i escolta d'aquests nens, adolescents, majoritàriament fills d'emigrants..., amb freqüència fills de les dones que participen a l'Escola de la Pau de Dones. Treballa amb línies semblants i complementàries: acollida i escolta, reforç de capacitats cognitives i hàbits d'estudi, treball transformador en habilitats socio-comunitàries, salut-alimentació, participació ciutadana..., festa i participació, sensibilització intercultural i interreligiosa...
- **Altres projectes:** Al Casal Claret, a més, realitzem, co-dinamitzem o acollim accions i projectes diversos: Grup de diàleg interreligiós, Coordinadora d'Associacions d'emigrants i acollida de moltes d'aquestes associacions en els nostres espais, Assemblea de treballadors d'indústries càrnies, PAH (Plataforma d'Afectats per Hipoteques), Comunitat Evangèlica Xina, Espais de salut, Cercle de Silenci, Projecte Oikía (amb Càritas i Tapis d'inserció sociolaboral per a joves), etc.
- **Espiritualitat:** Oferim i vivim la participació en diversos espais d'espiritualitat: Grups de Revisió de Vida (6 grups); Grups d'Aprofundiment (2 grups); Grup de Diàleg Interreligiós; Pregària de Taizé, Eucaristia dominical, Celebració de Pasqua Jove i Pasqua Familiar... En el nostre projecte, proposem la dimensió espiritual –viscuda de formes i des de tradicions diverses–, com a part essencial i molt important del nostre ésser personal i comunitari.

Càritas parroquials: A cada posició claretiana on es porta la responsabilitat parroquial sol haver-hi atenció social en col·laboració amb iniciatives diocesanes i arxiprestals.

Gràcia (Barcelona). Parròquia Cor de Maria: Col·laboració especialment en la distribució d'aliments (DISA) amb un conjunt de parròquies de la zona i amb la Fundació Lluïsa de Marillac. A la seu de la parròquia s'acull a l'Assistent Social de Càritas.

Comunitat claretiana de Lleida: La dedicació pastoral de la comunitat de Lleida se centra en la parròquia de Sant Antoni Mª Claret, una parròquia de perifèria des que la comunitat resident al carrer La Palma l'any 1974 es trasllada al barri perimetral de Balàfia. Avui, com a servei pastoral social, porta una intensa dedicació de Càritas en connexió amb les seves activitats en l'àmbit de la ciutat. La comunitat també dona un servei pastoral en el Centre Penitenciari de Terres de Ponent: misses dominicals als presos, tertúlies en diàleg obert il·luminades per la Paraula i l'oració.

Comunitat Claretiana de Valls (Tarragona). Menjador Social 'La Taulada': aquesta associació, vinculada a la Parròquia de la Mare de Déu del Lledó, de la qual es fa càrrec la comunitat claretiana, ofereix acollida i un plat calent al dia per a les persones que ho necessiten. Els locals disposen de rentadora i dutxes. L'associació també disposa dels següents recursos: un alberg i un pis llogat per donar aixopluc temporal a persones sense llar; un magatzem amb mobles de segona mà per a famílies necessitades; i un fons caritatiu. El president de l'associació és un claretia.

Col·legis (Barcelona i Valls): activitats solidàries de recollida d'aliments, roba, material d'higiene... i participació en campanyes suggerides per la procura de Missions - Enllaç Solidari.

Associació CINTRA: L'origen d'aquesta associació parteix d'una **iniciativa intercongregacional** motivada pel descobriment de mancances educatives als barris de Ciutat Vella de Barcelona, especialment al Raval. L'associació dona resposta a aquestes necessitats amb la creació d'un centre d'ESO adaptat a aquest perfil d'adolescents. L'objectiu de l'Associació Cintra és recuperar del fracàs escolar adolescents en situació d'alt risc d'exclusió social, orientant cap a la inserció laboral un cop acabats els quatre anys d'escolarització. Els Missioners Claretians som un dels 34 socis que emparen jurídica i econòmicament l'associació. Actualment un claretia és el president.

Euskal Herria

Claret Enea Gizartetxea - Bilbao (Fundació Claret Sozial Fondoa). Projecte d'atenció a persones en risc d'exclusió social i en situació d'exclusió social amb diferents programes.

- **Alberg hivernal.** Ofereix sopar, allotjament i esmorzar a 20 persones. És un programa conveniat amb l'ajuntament de Bilbao que funciona de mitjans de novembre a mitjans d'abril.
- **Centre de dia.** Destinat a oferir un lloc d'estada i un àmbit relacional durant el dia a persones sense llar, oferint-los serveis per cobrir les seves necessitats bàsiques (aixopluc, cafè calent, dutxa, rentadora...), iniciant amb elles, quan és possible, processos d'inserció.
- **Acollida.** És un servei en què la Treballadora Social fa una primera acollida a persones que acudeixen a la recerca d'ajuda, realitza un diagnòstic de necessitats i inicia el procés corresponent.

- **Repartiment d'aliments** per fer front a les necessitats de persones de l'entorn sense recursos econòmics suficients. En l'actualitat s'està atenent a unes 400 persones.
- **Tallers Socioculturals.** Oferta de cursos per a l'aprenentatge de l'espanyol (nivells A1 i A2), alfabetització, Tallers d'Informàtica bàsica, i d'altres temàtiques en funció de les necessitats i possibilitats detectades (cura de persones grans i dependents, p.e.).
- **Formació per a l'ocupació:** certificats de professionalitat. Oferta de cursos de formació, amb el certificat oficial corresponent, que augmentin les possibilitats d'accés al mercat laboral de persones en situació de necessitat.
- **Recurs residencial.** Programa destinat a que persones en exclusió residencial amb característiques especials, principalment famílies, disposin d'una llar que els possibiliti trobar la seguretat i l'ambient necessaris per a iniciar processos d'inclusió. Disposa de 20 places.
- **Acollida de sol·licitants d'asil.** Col·laboració amb CEAR, organització que tramita les sol·licituds d'asil polític, oferint un àmbit residencial per a fins a 25 persones mentre es tramita i resol la seva sol·licitud.

Sortarazi: Associació creada per CES-SC (Seglars Claretians) per canalitzar el seu compromís amb les persones més necessitades. Desenvolupa diferents programes:

- **Centres d'Incorporació Social: 'Itzala' (Bilbao) i 'Argitu' (Getxo):** inici de l'itinerari d'incorporació social a través de la realització de diferents activitats (ocupacionals, d'oci i educatives).
- **Antxeta:** Servei d'Estada i Atenció Diürna (Getxo): Centre que ofereix a les persones en situació d'exclusió un dispositiu al qual acudir durant el dia i cobrir necessitats bàsiques d'alimentació i higiene.
- **Alberg hivernal** (Uribekosta). Centre d'acolliment nocturn a persones en situació d'exclusió social greu.
- **Programa d'Acompanyament Social 'hazia' (Leioa):** Facilita diferents suports a les persones i famílies que, per motius personals, socials i/o econòmics es troben en una situació de vulnerabilitat o risc d'exclusió.
- **Formació Bàsica i Orientació Sociolaboral** dirigida a persones que no poden realitzar altres cursos per tenir escassa formació o per no disposar dels requisits administratius per a això.
- **Orientació Laboral - Itineraris:** sessions individuals d'orientació i grups de treball al voltant de les noves tecnologies en la recerca de l'ocupació, elaboració de CV i cartes de presentació, realització d'entrevistes de treball...

Activitats en centres educatius i parròquies

- Recollida i repartiment d'aliments
- Voluntariat en organitzacions de l'àmbit de l'exclusió
- Desenvolupament de campanyes socials i/o participació en les mateixes
- Càritas parroquial

França

Pa Consagrat... Pa Compartit - Grup de Solidaritat (Tolosa)

- SDF: anar a trobar les persones sense domicili fix, oferint una sopa, compartint un moment d'intercanvi, la «Maraude».
- MIGRANTS: fins fa poc hem col·laborat amb l'associació Cedis, en un "squat" (lloc ocupat) de Arènes on s'allotjaven 400 famílies que han estat reubicades recentment.
- Diumenges de festa amb famílies i infants del Squat. Grup d'Estudiants d'ICT Institut Catholique de Toulouse.
- Ensenyament del francès i cursos d'alfabetització.
- Ajuda urgent a persones amb necessitats bàsiques: col·lecta i distribució de roba, banc d'aliments (en projecte).
- Acollida i orientació destinada a migrants, treball en col·laboració amb el 115, número d'urgència per a allotjament.
- Tall i confecció.
- Assessorament jurídic.
- «Autour d'un café» moment de convivència, de compartir, de distracció, obert a tots els qui volen trobar-se.
- Acompanyament a famílies de refugiats (família de l'Iraq) fins que aconseguen tenir una casa pròpia i tenir-ho tot en regla: documents, salut, escolarització. Treballem amb la diòcesi i en col·laboració amb l'Associació Entraide aux Chrétiens D'orient (ECHO).
- P.A.I.O. Amb el Pol d'Acollida, d'informació, d'Orientació hem obert a la parròquia «la Bagagerie», un espai perquè la gent del carrer deixi les seves maletes, permetent de desplaçar-se amb facilitat. Hi ha un punt d'acollida i de recepció, la gent passa primer pel P.A.I.O. L'acollida és assegurada per voluntaris de la parròquia.

Itàlia

Per a la comunitat **Via Gaggio**: ha obert l'atenció sobre els problemes, ho ha realitzat fent-se càrrec de les despeses i ha activat processos. De les addiccions, a la qüestió de la joventut, a les noves drogues, a la immigració d'adolescents, als menors no acompanyats, als refugiats.

Casa Sul Pozzo i Comunitat de Via Gaggio (Lecco): Casa d'acollida per a adolescents i joves:

- Itinerari de travessia: procés d'acollida i inserció
- Aprenentatge per a ser i viure com a diferents, compartint i construint junts
- Espiritualitat i política
- Construint la pau
- Economia solidària
- Solidaritat i vida alternativa

Projecte del Centre d'Escolta (Església Sta.. Llúcia del Gonfalone, Roma)

En els últims anys, l'església de Sta. Llúcia del Gonfalone, confiada als missioners claretians, també ha obert les seves portes. Les persones sense llar són més i més. Els romans que sofreixen la crisi econòmica cada dia són més. Per aquest motiu, a partir de l'Eucaristia festiva, vam sentir la necessitat d'obrir una taula de diumenge per a un moment de fraternitat i com a paràbola d'una vida compartida. Prop de 100 persones vénen a la taula i són atesos per voluntaris i altres 60 s'emporten el dinar a fora i s'ho mengen en diversos llocs de la ciutat. El dilluns més de 200 persones prenen l'esmorzar, són ateses per necessitats urgents (higiene, salut). Un 'hospital de camp' per a aquells que viuen en situacions de gran necessitat. Tot això necessitarà afegir una consulta psicològica i un consell laboral. Micro projectes que donen dignitat. De moment és un somni, però amb la determinació i la generositat de molts es fa realitat. En aquest projecte intentem involucrar les diverses realitats eclesials i culturals presents al territori.

Segrate (Parròquia de St. Ambròs)

- **Càritas parroquial:** atén problemes de treball, serveis, suport escolar, obres de misericòrdia: menjar, roba, famílies necessitades...

Trieste (Parròquia del Cor Immaculat de Maria)

- **Caritas parroquial** (com a dalt).
- A més, oferim **espai de pregària per a la comunitat musulmana senegalesa**, que no està autoritzada a adquirir un lloc al territori per pregar.
- Col·laboració amb el **dormitori** sense sostre.
- Recepció d'emergència freda durant alguns mesos de 50/60 refugiats.

Altamura (Parròquia de Maria Mare de l'Església i Església de Santa Llúcia)

- **Càritas Parroquial** (com a dalt).
- Atenció a famílies pobres sense feina. *Préstec d'esperança*.
- Participació benvinguda als refugiats a través de l'associació de *l'altra cara d'Àfrica...*

Roma (Parròquia del Cor Immaculat de Maria)

- Com a dalt a través de la parròquia de Sant Vicenç
- Atenció a les famílies, cercar feina especialment per a dones...